

A bírálóbizottság értékelése:

Az új tudományos eredmények összefoglalása, a munka értékelése tartalmi és módszertani szempontból, esetleges különvélemények, a bíráló bizottság állásfoglalása a nyilvános vitában vitatott kérdésekről:

Császi Lajos arra a feladatra vállalkozott, hogy elemzi a televíziózás különböző korszakait és az ezzel kapcsolatos médiaszolgáltatás fejleményeit. Értekezésének fő gondolata, hogy a hagyományos normatív, elitjellegű, közszolgálati televíziós szolgáltatások mellett egyre inkább – a kereskedelmi csatornáknakban – megjelenik egy újfajta nyilvánosság, amelyre nem a normatív megközelítés, hanem az állampolgárok szabad és spontán véleménynyilvánítása a jellemző. Úgy véli, hogy ezzel újfajta, demokratikusabb értékteremtési lehetőségek nyílnak meg.

A Szerző saját hozzájárulása e fontos, új fejleményekhez abban áll, hogy empirikusan megvizsgálta a hazai talkshow műsorok közül az RTV Mónika show-ját. Kutatási célja annak kiderítése volt, hogyan változott meg a televízió kulturális nyilvánossága a populáris televízióadások megjelenése után? Milyen újfajta társadalmi problémákat vetettek fel a tabloid műsorok? Mennyiben különböztek ezek tartalmukban és formájukban a paleomédia korábbi témáitól és reprezentációitól? Hogyan szólították meg és hogyan pozicionálták másként a közönségüket, mint a hagyományos médiaműfajok? Hogyan változott meg az információ és a szórakoztatás, a magánélet és a közélet viszonya ezekben a műsorokban? Az empiria jelentett egy 1500 fős országos reprezentatív mintán elvégzett survey-típusú felmérést, továbbá a műsorgyártókkal készített interjúkat, valamint két Mónika show adás modellszerű elemzését. Ezt megelőzően azonban szisztematikusan feldolgozta és bemutatta a jelenséggel foglalkozó angol nyelvű médiatudományi szakirodalmat is.

Császi Lajos abból indult ki, hogy a neomédia és utóda a hypermédia nem egy iskolázott kisebbség nyilvánossága, hanem a társadalom valamennyi rétegét integráló populáris nyilvánosság kitüntetett terepe. A neomédia tehát már nem normatív centrum többé, mint a közszolgálati televízió. Mint ilyen tehát a kulturális demokrácia egyik új megjelenési formája.

A disszertáció tehát nem normatív, hanem szocio-kulturális megközelítést képvisel, tehát leírja és elfogadja azt a mediatizált folklórt, amelyben a társadalom tagjai nyilvánosan dramatizálják az eseményeket, érzéseket, fantáziáikat. A Szerző felállítja azt a téziséket, hogy a populáris média a „második vagy reflexív modernitásnak” nevezett társadalmi és kulturális átalakulás egyik hajtóereje, ahol – Bauman és Eco

nyomán – az értelmiség már nem „törvényhozó”, nem „szakértő”, hanem legfeljebb „tolmács”.

A Jelölt a vitában elhangzott kritikai megjegyzések zömével egyetértett. Azt hangsúlyozta, hogy szándékosan nem a politikai vagy gazdasági manipuláció felől vizsgálta a tabloidokat, hanem az ellenkező oldalról, a mindennapi élet, a pihenés, a szórakozás, a használat felől. Elfogadta azt a kritikát is, hogy a közmédia és annak esztétikai értékei több figyelmet érdemelnének. Azt hozta fel mentségéül, hogy csak a kereskedelmi médiát vizsgálta és szétfeszítette volna választott keretét, ha a közmédiát is bevonja az elemzésbe. Walter Benjaminra hivatkozva azt is elfogadta, hogy a kapitalista rendtől és politikai uralmi viszonyoktól mentes „tisztá” helyet illuzórikus keresni a kulturális alkotások termelésében és befogadásában. Azzal is egyetértett, hogy a társadalmi, politikai mozgalmakkal, az ellenkultúra radikális programjával kapcsolatban is lehetett volna elemezni a média politikai szociológiáját, avagy filozófiáját. Ő azonban szándékosan értékmentesen közelített a témához, azért, hogy „tisztán” fel tudja mutatni a populáris média kreatív lehetőségeit. Nem tagadja ugyanakkor annak problematikus oldalát sem.

A Bíráló bizottság színvonalasnak tekintette és elfogadta a Jelölt válaszait.

Új tudományos eredménynek tekinti az Értekezés teljesítményét és az abban kifejtett alábbi állításait:

1. A témaválasztás újszerű és aktuális, mert fontos, eddig eléggé mellőzött társadalomtudományi problémát elemez korszerű társadalomtudományi módszerekkel.
2. Az Értekezés szemlélete iskolateremtő jellegű. Olyan új értelmiségi szerep kialakítására törekszik, amely nem zárkózik el az új médiával szemben. A tömeg- és elitkultúra között áthidaló „tolmács-szerepre” tesz a Szerző javaslatot.
3. Legvégső következtetése, és – a Bizottság által további vizsgálatokat igénylő – eredménye, hogy a szórakoztatáson túl a hypermédia irányába tartó változás az állampolgárság olyan új koncepciójára épül, amely új értékeket indukál a nézőkben, az emberekben.

A bíráló bizottság Császi Lajos akadémiai doktori értekezését érdemének megfelelően értékelte és az MTA Doktori Tanácsának azt javasolja, hogy számára az MTA Doktora címet ítélje oda.